

Sebedůvěra není totéž co znalosti

To, jak si učitelé v práci s AI věří, nevypovídá o tom, co o AI vědí

září 2026 · Tomáš Lintner · Veronika Tesařová · Markéta Žáková · Veronika Štolfová

Většina nástrojů, které dnes měří „AI gramotnost“, se ve skutečnosti ptá, jak si člověk věří. U 500 českých učitelů jsme udělali obojí naráz — a ukázalo se, že to nejsou dvě verze téhož.

0,10

souvislost mezi sebedůvěrou učitele v práci s AI a jeho výsledkem ve znalostním testu

Jak málo to spolu souvisí

Souvislost sebehodnocení a skutečného výkonu

Obvyklá shoda sebehodnocení a testu		0,29
Sebedůvěra ve využívání AI × znalosti		0,10
Sebedůvěra v hodnocení s AI × znalosti		-0,05

Horní hodnota je typická shoda sebehodnocení a testu napříč obory. Spodní dvě jsou naše.

Druhá z našich hodnot je dokonce mírně **záporná**: učitelé, kteří si nejvíc věřili v tom, že s AI zvládnou hodnotit studenty, dopadli v testu o něco hůř. Není to velký rozdíl, ale je to opačný směr, než jaký bychom čekali, a v datech se drží i poté, co vezmeme v úvahu, na jaké škole učitel učí.

Aby bylo jasné, jak silné to tvrzení je: nejde o to, že bychom souvislost nedokázali najít. U sebedůvěry v hodnocení mluví data zhruba **pětkrát více** pro nulu než pro nějakou souvislost. To už je odpověď, ne nejistota.

Otázky na sebedůvěru se ptaly na běžné situace, ne na technické detaily: nakolik si učitel věří, že s pomocí AI připraví hodinu, že AI využije při hodnocení studentských prací nebo že rozpozná, kdy se na její výstup nedá spolehnout. Právě takhle jsou formulované i dotazníky, které se dnes používají k popisu stavu AI gramotnosti učitelů.

Co sebedůvěra sleduje místo toho

S čím sebedůvěra v práci s AI souvisí

Sebedůvěra tedy něco měří — ale je to **zvyk, ne znalost**. Učitel, který AI ve výuce používá často, si věří, bez ohledu na to, jak dobře rozumí tomu, co se uvnitř děje. Je to srozumitelné: opakované úspěšné použití nástroje buduje pocit kompetence rychleji než porozumění tomu, kde nástroj selhává.

Nejlépe to vystihuje jedno srovnání ze stejných dat. Učitelé gymnázií vědí o AI **výrazně víc** než učitelé odborných škol — a přitom si v práci s ní věří **méně**. Skupina s vyššími znalostmi je tedy zároveň skupinou s nižší sebedůvěrou. To je přesně obrácený vztah, než jaký by musel platit, kdyby sebehodnocení bylo použitelnou náhradou testu.

Pro vedení škol

Když škola hledá, kdo by měl vést zavádění AI, sáhne obvykle po tom, kdo si nejvíc věří a nejvíc ji používá. Podle našich dat to o jeho znalostech nevypovídá nic. Pokud na znalostech záleží, je třeba je zjistit, ne odhadnout.

A pro tvůrce dotazníků

Přehled validovaných nástrojů na měření AI gramotnosti ukazuje, že ze šestnácti jich třináct žádá respondenta o sebehodnocení a jen tři skutečně něco testují. Naše výsledky ukazují, že takový nástroj **nelze** zaměňovat za měření znalostí, i když má výborné psychometrické vlastnosti. Měří spolehlivě něco jiného.

Má to bezprostřední dopad na to, jak se čtou zprávy o stavu AI gramotnosti ve školství, i na evropské požadavky na „dostatečnou úroveň AI gramotnosti“ zaměstnanců. Pokud se plnění takového požadavku doloží dotazníkem sebehodnocení, doloží se tím ochota AI používat, nikoli schopnost jí rozumět.

Co z toho plyne pro školení

Pokud je sebedůvěra spíš funkcí zvyku než znalostí, bude ji školení zvyšovat i tehdy, když žádné znalosti nepřidá — stačí, aby si účastníci nástroj vyzkoušeli. Hodnocení školení podle toho, jak si účastníci na konci věří, tedy měří spokojenost, ne přínos.

Zjištění z naší zprávy o znalostním testu to potvrzuje z druhé strany: počet absolvovaných

školení o AI s výsledkem učitele v testu nesouvisel vůbec.

Odkud čísla jsou

500 učitelů z českých středních škol, kteří vyplnili jak sedmnáctipoložkový znalostní test AI gramotnosti, tak sedm otázek na sebedůvěru v práci s AI. Souvislost počítáme uvnitř škol, aby ji nezkreslilo to, že se školy navzájem liší.

Neříkáme, že sebedůvěra je k ničemu — pro to, jestli se učitel do práce s AI vůbec pustí, je nejspíš důležitá. Říkáme, že není náhradou za znalosti.

Projekt MEDIS:ON – Mediovaná společnost (CZ.02.01.01/00/23_025/0008713) je spolufinancován Evropskou unií a MŠMT ČR. Výzkum schválila Etická komise Psychologického ústavu AV ČR. Ve zprávách uvádíme vždy jen souhrnné údaje za skupiny, nikdy odpovědi jednotlivců. Kontakt: info@aidollescence.cz